

**ŽENE I PRISTUP
OBRAZOVANJU U
BOSNI I HERCEGOVINI**

**ŽENE I PRISTUP OBRAZOVANJU
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Banja Luka, avgust 2020.

Naslov ŽENE I PRISTUP OBRAZOVANJU
U BOSNI I HERCEGOVINI
Izdavač Helsinški parlament građana Banjaluka
Autorica Jana Lončar, studentica Pravnog fakulteta Banja Luka

“This material is completely or partly financed by the Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) and Kvinna till Kvinna. Sida and Kvinna till Kvinna does not necessarily agree with the opinions expressed. The author alone is responsible for the content.”

„Ovaj materijal potpuno ili djelimično finansira švedska međunarodna Agencija za razvoj i saradnju (Sida) i Kvinna till Kvinna. Sida i Kvinna till Kvinna ne moraju se neminovno slagati sa mišljenjima iznesenim u publikaciji. Za sadržaj je odgovoran sam autor/ica.“

SADRŽAJ

UVOD.....	1
1. PREGLED OBRAZOVANJA U BIH KROZ ISTORIJU	2
2. OBRAZOVANJE U BIH DANAS.....	4
3. ZAKLJUČAK	6
4. LITERATURA	7
5. O PROJEKTU.....	9

UVOD

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija iz 1948. godine garantuje pravo na obrazovanje kao osnovno ljudsko pravo. Pojedinci smatraju da je ovo pravo od sekundarnog značaja i da je pravo na politički život značajnije. Učešće u političkom životu je zagantovano Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, ali u kojoj mjeri neko može uspješno da učestvuje u političkom životu bez primjerenog nivoa obrazovanja. Prostor Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu BiH) je specifičan po ovome pitanju, jer je u periodu od 1900. godine do danas, obrazovanje prošlo kroz niz reformi i evolucija, koje predstavljaju primjer pozitivnog razvoja. Zbog svega ovoga u radu ćemo da damo kratki prikaz obrazovanja žena u Bosni i Hercegovini kroz istoriju, a sve u cilju sticanja šire slike o obimu napretka i poboljšanja životnih prilika žena u relativno kratkom vremenskom razdoblju.

Da bismo govorili i pisali o obrazovanju, neophodno je da pravilno definišemo šta je to obrazovanje. U užem smislu obrazovanje možemo definisati kao proces usvajanja znanja, izgrađivanja vještina i navika, razvoja sposobnosti, usvajanja sistema vrijednosti i pravila ponašanja. U širem smislu obrazovanje predstavlja stalan proces koji traje tokom cijelog života i koji se sastoji od stalnog prožimanja formalnog i neformalnog, individualnog i opšteg, duhovnog i materijalnog.¹

Pored ekonomske situacije, nemogućnost profesionalnog napredovanja kroz obrazovanje je najbitnija stavka koja mlade ljude primorava da napuste zemlju. U ovome radu bavićemo se kratkim pregledom obrazovanja u BiH kroz istoriju, trenutnim položajem žena i njihovom pristupu obrazovanju, kao i nekim pitanjima koja smatramo važnim za poboljšanje ženskog pristupa obrazovanju.

¹ Zašto je obrazovanje tako važno u: <https://www.6yka.com/novosti/zasto-je-obrazovanje-tako-vazno>(pristupljeno: 17.8.2020.)

1. PREGLED OBRAZOVANJA U BIH KROZ ISTORIJU

Počeci obrazovanja na prostoru BiH vežu se za vjerske ustanove i potrebu da stvori sopstveni vjerski kadar. Tek sredinom 19. vijeka dolazi do pojave većeg broja privatnih i javnih škola. Budući da je fokus ovoga rada na ženskom obrazovanju, pomenućemo neke primjere koji ilustruju stanje u dostupnosti obrazovanja ženskoj populaciji. Vjerovatno najpoznatiji primjer je Staka Skenderova, jedna od prvih obrazovanih žena na prostoru BiH. Smatra se da je bila samouka, ali to je nije spriječilo da aktivno učestvuje u javnom životu i da svoja sjećanja prenese Aleksandru Giljferdingu, ruskom konzulu u BiH, koji ih je objavio u *Ljetopisu Bosne*. Na taj način je Staka postala jedna od prvih žena čije je djelo uopšte objavljeno. Pored toga istakla se u radu na emancipaciji žena i zalaganju za rješavanje socijalnih pitanja.²

Nakon austrougarske okupacije provincija³ BiH došlo je do razvoja školstva od osnovnog do fakultetskog nivoa. U periodu od 1889. do 1898. godine otvorene su tri više djevojačke škole pod državnom upravom.⁴ One su se nalazile u Sarajevu, Banjoj Luci i Mostaru, kao najvažnijim centrima provincija. Zemaljska vlada je nastojala da stvori posebna odjeljenja i škole za žensku djecu, kako bi, prije svega, pridobila stanovništvo, a posebno muslimanski dio, za slanje djevojčica u školu.⁵ Najveći napredak ostvaren je 1911. godine otvaranjem Ženske učiteljske škole u Sarajevu, čime je obezbijeđen domaći učiteljski kadar u skorijoj budućnosti.⁶

Početak 20. vijeka je zatekao je provincije Bosnu i Hercegovinu pod austrougarskom okupacijom i sa polufeudalnim društvenim uređenjem.⁷ Pristup i odnos obrazovanju su bili podijeljeni između malobrojnog građanstva inspirisanog evropskim građanskim društvom (najčešće su se pozivali na primjere Austro-Ugarske, Francuske i Rusije) i relativno brojne grupe koja se oslanjala na tradicionalno-vjerski način života (uticaj vjerskih institucija na prostoru BiH je bio nesrazmjerno veliki, usljed istorijskih prilika).

2 П. Чокорило, Ј. Памучина, *Стака Скендерова: Љетописи*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1976, 114

3 Prostor današnje Bosne i Hercegovine se pod osmanskom upravom sastojao od dvije odvojene provincije, Bosne i Hercegovine. Kao trakve ove dvije provincije su okupirane od strane austrougarskih trupa nakon Berlinskog kongresa 1878. godine. (prim. autora)

4 Kako su nekada vaspitavane zene u visim djevojačkim školama u: <https://ba.ekapija.com/after-workhours/984320/kako-su-nekada-vaspitavane-zene-u-visim-djevojackim-skolama> (pristupljeno: 17.8.2020.)

5 S. Šušnjara, *Školovanje ženske djece u Bosni i Hercegovini u doba Austro-Ugarske (1878.-1918.)*, "Glasovi iz povijesti" Hrvatsko pedagoško-književni zbor, ogranak Split i Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, 2014, 454-455

6 Isto
7 S. Džaja, „*Bosna i Hercegovina u austrougarskom razdoblju (1878-1918): Inteligencija između tradicije i ideologije*.” Ziral, Mostar, 2002, 103

Vjerske institucije su praktično držale monopol na obrazovanje koji im je zagaranovan crkveno-školskom, odnosno vakufsko-mearifskom autonomijom, a broj državnih škola je bio relativno nizak. Iako su austrougarske vlasti ulagale napore u povećanje broja državnih škola, njihov uspjeh je bio ograničen, jer su nailazili na otpor stanovništva, koje je u njima vidjelo instrument za miješanje vlasti u njihov način života.⁸

Poseban problem predstavljalo je obrazovanje žena. Konzervativni slojevi društva su se protivili slanju ženske djece u školu pozivajući se na vjerska i patrijarhalna načela. Tek 1929. godine je zakonski nametnuto obavezno osnovno obrazovanje za svu djecu do 14 godina.⁹ Najteži položaj žena u obrazovanju je bio u ruralnim muslimanskim sredinama, gdje je vlast naišla na najveći otpor u provođenju novih mjera. Nasuprot tome, gradske sredine su se pokazale kao plodno tlo za provođenje ovih mjera, jer su mnoge građanske porodice smatrale da je obrazovanje ženske djece stvar ličnog i građanskog prestiža. Do prave revolucije u obrazovanju došlo je nakon 1945. godine. Novi socijalistički vid vlasti doveo je do potpune promjene u pristupu obrazovanju. Država je u potpunosti sekularizovana, otvaraju se nove škole i fakulteti, a država sebi postavlja za cilj potpuno iskorjenjivanje nepismenosti. I pored mnogobrojnih propusta, nova vlast je mnogo radila na emancipaciji žena u svim poljima, uključujući i obrazovanje, opšte pravo glasa, radnička prava, zdravstvenu zaštitu i sl.¹⁰

U drugoj polovini 20. vijeka stanje u ženskom obrazovanju se drastično poboljšalo. Broj nepismenih stanovnika se smanjivao, što je vidljivo iz popisa stanovništva na prostoru BiH. Prema popisu iz 1981. godine bilo je oko 491 hiljadu nepismenih stanovnika, od čega oko 398 hiljada žena, a na popisu iz 1991. godine oko 367 hiljada nepismenih, od čega oko 205 hiljada žena.¹¹ Prema podacima Agencije za statistiku BiH oko 11,3% žena starijih od 16 godina je neobrazovano, što predstavlja poboljšanje u odnosu na prethodne godine, ali je i dalje visok procenat, posebno među manjinskim zajednicama.¹² Polednji popis na prostoru BiH je pokazao da u državi živi oko 90 hiljada nepismenih osoba i da je stopa nepismenosti među ženama šest puta veća od stope nepismenosti među muškarcima.¹³

8 Т. Краљачић, Функција државних школа у националној политици Калајевог режима, Историјски часопис. 31, Историјски институт, 26

9 Žene kroz smjenjivanje epoha u: <https://www.6yka.com/novosti/zene-kroz-smjenjivanje-epoha> (pristupljeno: 17.8.2020.)

10 Isto

11 Obrazovanje i žene u BiH: Više diploma ne znači i više poslova u: <https://www.diskriminacija.ba/obrazovanje-i-%C5%BEene-u-bih-vi%C5%A1e-diploma-ne-zna%C4%8Di-i-vi%C5%A1e-poslova> (pristupljeno: 17.8.2020.)

12 Obrazovanje i žene u BiH: Više diploma ne znači i više poslova u: <https://www.diskriminacija.ba/obrazovanje-i-%C5%BEene-u-bih-vi%C5%A1e-diploma-ne-zna%C4%8Di-i-vi%C5%A1e-poslova> (pristupljeno: 17.8.2020.)

13 Nepismenost u BiH 14 puta visa od prosjeka UNESCO u: <https://www.slobodnaevropa.org/a/nepismenost-bih-unesco/30157170.html> (pristupljeno: 17.8.2020.)

2. OBRAZOVANJE U BIH DANAS

Pristup obrazovanju i ravnopravnost polova u njemu je regulisano nizom pravnih akata. Na nivou BiH pristup obrazovanju je obuhvaćen Aneksom I Ustava BiH, Ustavom Republike Srpske, Ustavom Federacije BiH, Zakonom o ravnopravnosti polova BiH, Gender akcionim planom i nizom rezolucija i strategija na državnom nivou.¹⁴

Prema podacima Agencije za statistiku BiH udio ženske djece u obrazovanju raste u odnosu na nivo obrazovanja. U osnovne škole je 2019. godine upisano oko 141 hiljadu dječaka i 130 hiljada djevojčica,¹⁵ u srednje škole oko 113 hiljada učenika, od čega 56,5 hiljada djevojčica,¹⁶ a na fakultete oko 80 hiljada studenata, od čega oko 47 hiljada studentica.¹⁷ Iz ovoga je vidljivo da je broj ženske djece koje ulaze u sistem obrazovanja manji od broja muške djece, ali da se sa povećanjem nivoa obrazovanja on značajno povećava. Ovo se objašnjava činjenicom da određene manjinske grupe i dalje izbjegavaju da upisuju žensku djecu u školu, kao i pojavom da veći broj muškaraca pristupi tržištu rada nakon završene srednje škole.

Problemi sa školstvom započinju već u sistemu predškolskog obrazovanja. Naime u BiH svega 15% djece ima pristup predškolskom obrazovanju što je izuzetno nizak procenat. U zemljama Evropske unije taj procenat iznosi 95%. Na ovaj način djeci u BiH su od samoga početka uskraćene mogućnosti za obrazovanje. U urbanim sredinama broj predškolskih ustanova je relativno visok, ali i dalje nedovoljan, dok je njihovo postojanje u ruralnim sredinama rijetkost.¹⁸ Pristup osnovnom i srednjem obrazovanju je daleko bolji, budući da je broj osnovnih i srednjih škola relativno prilagođen broju učenika. Najveći problemi obrazovanja u BiH su zastarjelost nastavnih planova i programa, nedostatak moderne opreme i nemogućnost sticanja radne prakse u stručnim i tehničkim školama i fakultetima.

Poseban problem u obrazovanju predstavlja promocija rodnih stereotipa u

14 Kika Babić-Svetlin, *Analiza situacije, Izvještaj o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo 2009, 11-14

15 STATISTIKA OBRAZOVANJA- OSNOVNO OBRAZOVANJE U ŠKOLSKOJ 2019/2020. GODINI u: http://www.bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2020/EDU_03_2019_Y2_0_BS.pdf (pristupljeno: 17.8.2020.)

16 STATISTIKA OBRAZOVANJA- SREDNJE OBRAZOVANJE U ŠKOLSKOJ 2019/2020. GODINI u: http://www.bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2020/EDU_04_2019_Y2_0_BS.pdf (pristupljeno: 17.8.2020.)

17 STATISTIKA OBRAZOVANJA- VISOKO OBRAZOVANJE U ŠKOLSKOJ 2019/2020. GODINI u: http://www.bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2020/EDU_05_2019_Y2_0_BS.pdf (pristupljeno: 17.8.2020.)

18 Kako do boljeg obrazovanja u BiH: Ključ za razvoj ljudi i zemlje u: <https://blogs.worldbank.org/bs/europeandcentralasia/kako-do-boljeg-obrazovanja-u-bih-kljuc-za-razvoj-ljudi-i-zemlje> (pristupljeno: 17.8.2020.)

udžbenicima. Iako je BiH potpisnica niza međunarodnih dokumenata kojima se obavezala na ukidanje svih oblika diskriminacije, u udžbenicima je i dalje prisutna latentna promocija rodni stereotipa i rodne neravnopravnosti.¹⁹ Ovo se ogleda u ilustracijama udžbenika u nižim razredima osnovne škole, kao i tekstovima u udžbenicima za više razrede.²⁰ Neki od primjera ovoga su: „ilustrujući dječije igre, autorice udžbenika prikazuju dječake kako se otimaju za daljinski upravljač koji pokreće autiće, dok se dvije djevojčice mirno igraju lutkama, a treća stoji iznad njih i još mirnije se – ogleda u ogledalu”²¹, “Dok su djevojčice redom dugokose, uredne, u haljinama i suknjama i sa mašnicama u kosi, dječaci su ili kratkokosi, a ako im je kosa imalo duža, onda je raščupana i neuredna”²² I mnoštvo drugih primjera. Iz ovoga je vidljivo na koji način se djeci nameću rodni stereotipi od najmlađeg uzrasta.²³

Ekonomsko stanje žena je direktno vezano za njihov nivo obrazovanja. Globalni trend niže stope ekonomske aktivnosti žene, u odnosu na muškarce, je prisutan i u BiH. Generalno posmatrano žene imaju manji broj plaćenih radnih sati u odnosu na muškarce i teže im je da usklade porodične i radne aktivnosti.²⁴ U prosjeku su žene lošije plaćene od muškaraca, što se direktno vezuje za niži stepen obrazovanja i za veći broj poslova sa kraćim radnim vremenom koji se mahom oslanjaju na žensku radnu snagu.²⁵

Jos jedan izražen problem je postojanje rodni stereotipa između muškaraca i žena. Veliki broj žena se odriče posla i karijere, oslanjajući se ekonomski na muškarce, nakon osnivanja porodice. Ovo se često predstavlja kao prirodna podjela obaveza, ali se moramo zapitati kako je moguće smatrati prirodnim nešto što vas od početka ograničava na tržištu rada i jednakost pred zakonom svodi na mrtvo slovo na papiru.²⁶

19 Žena, majka, učiteljica u: <http://www.skolegijum.ba/tekst/print/271> (pristupljeno: 17.8.2020.)

20 Isto

21 Isto

22 Isto

23 U ovome slučaju predstavljen je rodni stereotip po kome su djevojčice mirne i uredne, a dječaci neuredi i „divlji“. Pored rodni stereotipa u pitanju je i uopštavanje po kome se sve individue predstavljaju karakteristikama grupe kojoj pripadaju.

24 Лјетна школа родне равноправности: Зборник радова, Gender centar Влада Републике Српске, Бања Лука 2013, 27

25 Isto, 28

26 Isto, 30

3. ZAKLJUČAK

Obrazovanje i pristup žena istome treba da bude problem kojim će se baviti i muški dio populacije. Obrazovanje je jedna od ključnih oblasti za jačanje položaja žena, ali istovremeno jedna od oblasti u kojoj je diskriminacija na osnovu pola najizraženija. Neophodno je obezbijediti ženama pristup obrazovanju kako bi sebi stvorile uslove za bolji život, ali dale i doprinos napretku društva u cjelini. Budući da žene čine polovinu populacije, nemogućnost obrazovanja istih dovodi do gubitka polovine potencijala jednoga društva. Samo su obrazovane žene u mogućnosti da doprinesu društveno-ekonomskom napretku. Pored doprinosa društvu, obrazovanje doprinosi i napretku pojedinca. Prednosti obrazovanja u životu su brojne i raznovrsne. Ekonomsko snaženje pojedinca kroz obrazovanje će dovesti do smanjenja zavisnosti žena od muškaraca, poboljšanje uslova života i ličnoga zdravlja dovodi do sticanja spoznaje o važnosti zdravlja i higijene, poznavanje svojih građanskih prava i mogućnost korišćenja istih utiče na smanjenje nasilja i nepravde nad ženama, a opšti napredak kvaliteta života služi kao primjer i inspiracija drugim pripadnicama ženskog pola.²⁷

Obrazovanje nije samo sticanje znanja za struku za koju se određeno lice školuje, niti je isključivo samo priprema za rad i život. Obrazovanje je u isto vrijeme i društveni proces i najbolji pokazatelj njegove uspješnosti. Potrebno je shvatiti da obrazovanje ne samo daje znanje iz različitih oblasti i nauka, nego i priliku da se stekne iskustvo u sferi ličnog interesa, kao i da bi se stekla vještina u domenu rada koji pojedinac želi da obavlja. Upravo time, svaki pojedinac, a onda i društvo sačinjeno od takvih pojedinaca omogućava da svijet postane bolje mjesto za život. Po riječima Nelsona Mendele *“Obrazovanje je najmoćnije oružje koje možete upotrebiti da promijenite svijet.”* Za početak je dovoljno da počnemo od svoje sredine.

²⁷ Obrazovanje žena kao preduslov napretka društva u: <http://globalanalitika.com/obrazovanje-zena-kao-preduslov-napretka-drustva> (pristupljeno: 17.8.2020.)

4. LITERATURA

Monografije:

- П. Чокорило, Ј. Памучина, Стака Скендерова: Љетописи, Веселин Маслеша, Сарајево, 1976
- S. Džaja, „Bosna i Hercegovina u austrougarskom razdoblju (1878-1918): Inteligencija između tradicije i ideologije. Ziral, Mostar, 2002
- Љетна школа родне равноправности: Зборник радова, Gender centar Влада Републике Српске, Бања Лука 2013

Stručni časopisi:

- S. Šušnjara, Školovanje ženske djece u Bosni i Hercegovini u doba Austro-Ugarske (1878.-1918.), “Glasovi iz povijesti” Hrvatsko pedagoško-književni zbor, ogranak Split i Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, 2014
- Т. Краљачић, Функција државних школа у националној политици Калајевог режима, Историјски часопис. 31, Историјски институт

Internet izvori:

- Žašto je obrazovanje tako važno u: <https://www.6yka.com/novosti/zasto-je-obrazovanje-tako-vazno> (pristupljeno: 17.8.2020.)
- Kako su nekada vaspitavane zene u visim djevojackim skolama u: <https://ba.ekapija.com/after-workhours/984320/kako-su-nekada-vaspitavane-zene-u-visim-djevojackim-skolama> (pristupljeno: 17.8.2020.)
- Žene kroz smjenjivanje epoha u: <https://www.6yka.com/novosti/zene-kroz-smjenjivanje-epoha> (pristupljeno: 17.8.2020.)
- Obrazovanje i žene u BiH: Više diploma ne znači i više poslova u: <https://www.diskriminacija.ba/obrazovanje-i-%C5%BEene-u-bih-vi%C5%A1e-diploma-ne-zna%C4%8Di-i-vi%C5%A1e-poslova> (pristupljeno: 17.8.2020.)
- Nepismenost u BiH 14 puta visa od prosjeka UNESCO u: <https://www.slobodnaevropa.org/a/nepismenost-bih-unesco/30157170.html> (pristupljeno: 17.8.2020.)
- STATISTIKA OBRAZOVANJA- OSNOVNO OBRAZOVANJE U ŠKOLSKOJ 2019/2020. GODINI u: http://www.bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopštenja/2020/EDU_03_2019_Y2_0_BS.pdf (pristupljeno: 17.8.2020.)
- STATISTIKA OBRAZOVANJA- SREDNJE OBRAZOVANJE U ŠKOLSKOJ 2019/2020.

GODINI u: http://www.bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopstenja/2020/EDU_04_2019_Y2_0_BS.pdf (pristupljeno: 17.8.2020.)

- STATISTIKA OBRAZOVANJA- VISOKO OBRAZOVANJE U ŠKOLSKOJ 2019/2020.

GODINI u: http://www.bhas.gov.ba/data/Publikacije/Saopstenja/2020/EDU_05_2019_Y2_0_BS.pdf (pristupljeno: 17.8.2020.)

- Kako do boljeg obrazovanja u BiH: Ključ za razvoj ljudi i zemlje u: <https://blogs.worldbank.org/bs/europeandcentralasia/kako-do-boljeg-obrazovanja-u-bih-kljuc-za-razvoj-ljudi-i-zemlje> (pristupljeno: 17.8.2020.)

- Žena, majka, učiteljica u: <http://www.skolegijum.ba/tekst/print/271> (pristupljeno: 17.8.2020.)

- Obrazovanje žena kao preduslov napretka društva u: <http://globalanalitika.com/obrazovanje-zena-kao-preduslov-napretka-drustva> (pristupljeno: 17.8.2020.)

- K. Babić-Svetlin, Analiza situacije, Izvještaj o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, Sarajevo 2009 u: https://www.unicef.org/bih/sites/unicef.org/bih/files/201808/Izvjestaj_o_stanju_ravnopravnosti_polova_u_BiH%28gender%29.pdf

5. O PROJEKTU

Projekat „Ženska ljudska prava i EU integracije“ ima za cilj integrisati ženska ljudska prava i ravnopravnost polova u procese pristupanja BiH Evropskoj uniji. Aktivnosti projekta podrazumijevaju monitoring i učešće u kreiranju EU izvještaja o napretku, kao i EU Alternativnog izvještaja; predstavljanjem Alternativnog CEDAW izvještaja CEDAW Komitetu; aktivnostima lobi grupe „Ženska mreža za Evropsku BiH“; javne kampanje; analize usklađenosti određenih BiH zakona sa EU direktivama; zagovaranje EU integracija putem web platforme; itd.

Tokom implementacije projekta, Helsinški parlament građana (hCa) je imao dobro iskustvo sa studentima iz Banjaluke koji su se pridružili u realizaciji projekta, sa posebnim fokusom na razvoj rodno zasnovane analize i pisanje članaka za web platformu. Tokom aprila 2020. održan je trening izgradnje kapaciteta koji je uključio i studente iz drugih gradova (Sarajevo, Mostar, Tuzla). Trening je studente upoznao s projektom, dao dodatne informacije i znanja iz oblasti ravnopravnosti polova. Studenti su, također, pozvani na saradnju kako bi svojim istraživanjem i stvaranjem sadržaja za online platformu doprinijeli realizaciji projekta. Ovaj rad je upravo rezultat pomenutih aktivnosti.

Ovom prilikom, hCa želi da se zahvali svim studentima na saradnji kao i njihovim fakultetima na pomoći i podršci:

- Pravni Fakultet, Banja Luka
- Fakultet Političkih nauka, Sarajevo
- Filozofski Fakultet, Tuzla
- Fakultet Humanističkih nauka, Mostar

Ovaj projekat je finansiran od strane švedske fondacije Kvinna Till Kvinna.

Žene i pristup
obrazovanju u
Bosni i Hercegovini

